

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félre 6 frt., negyedévre 3 frt.
 Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedésében
 Egyes szám ára 5 kr. o. ó.
 Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautó szűgletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haenstein és Vogler Urutca 13. Lang et Schwarz, Fűrdőutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlitter sora 20 kr.

A sok szónak rosz a vége.

II. Parlamenti tanácskozásaink szóara-datát tekintve kétségtelen, hogy ismét indemnity felé vitorlázunk, hogy a költségvetés maga idején megszavazása révén ez ülészak alatt sem juthat el törvényhozásunk; hanem azért a hazaszólás, a népszerűség-hajhászás dictiói közül egyvel sem lesz kevesebb, a minthogy hacsak népközlői mappákról van szó rögtön kész egy pár órai ide-tova beszélgetés, de lana caprina.

Valóban nem csoda, ha parlamentarizmus életünk veteránjai és a magyar napisajtó is mindinkább foglalkoznak azon eszmével hogyan lehetne a sok haszontalan szót bár kevés üdvös tettel helyettesíteni, felcserélni.

Méltó tárgy a beható gondolkodásra.

Mert ha valahol drága volt az idő nálunk ma csakugyan az, hol a politikai légkörben sok olyasmit észlelünk, mi a művelt nyugot mögötti sokszoros elmaradottságunkra élénken emlékeztet.

De hátha nálunk ezeket a jeleket nem értik, érteni nem akarják!

A parlamentarizmus hazájában bizony jóval előbbre vannak mint mi, még se engedik a dolgokat úgy folyni, a mint épen folynak az időpazarlás és mindent laposra szónoklás mesterségével.

Ezt mai napság már egy törvényhozásban sem bámulják; a szakértelmet és munkaképességet nem mérik azután, ki hány száz fényes dictiót tud kabátja újjából kirázni az ország drága pénzének árán, a közügy haladásának szóba fulasztásával.

Megfoghatatlan, hogy nálunk, hol sokkal kevesebb az ex asse szakértő, minden egyes ügy oly sok megvitatóra talál, hogy mindenhez mindenki hozzá szól, mintha csak azt akarná tanusítani, hogy beszélni már régen megtanult.

De hát utóvégre is, mit mond majd hozzá a nemzet, ha látja, hogy honatyáink tanácskozásainak ideje ép megfordított arányban áll az üdvös határozatok számával s felfordított arányban a választásnál és a házban oly sokszor emlegetett szép ígéretekkel.

Valjon nem tanulja-e meg ép ez által a választó nép azt, hogy sok szónak sok az alja, hogy az ígélet szép lehet egy magára, de csak úgy ér valamit, ha meg is adják.

A jövő választások eredményére nézve ez is haladás lenne: a nagy hangú hazafiak közül kevesebben jutnának be a képviselőházba, s így sok hely ürülne szakembereink, a valódi tetteférfiak számára.

Hanem hová lesz a szólásszabadság, az ékesszólás — mondhatják némelyek — ha valahogy a tárgyilagosságot rövid igazán a dologra tartozó vita szorítaná ki a kétórás beszédek az országház falai közül; ha a sok másod- és harmadrangú Demosthenes nem gyakorolhatná magát a szónokolhatnomságban az ország előttjára?

A kik e felett aggódnak, azok még a nevével is irtóznak a cloturenek; pedig ha nem is erre, de gyökeres orvoslatra van szükség, ha nem akarjuk a parlamentarizmust utóvégre teljesen discreditálni.

Az új házszabályoknak minden esetre gondoskodni kell ez irányban; hanem már a jelen ülészak alatt a pártok kör értekezletei elől járhatnánk a jó példával hogy valahára ne kellessék az alkotmányosság correct formáit még a legfőbb és legelső parlamenti tevékenység, a költségvetés maga idejében meg-

szavazása körül is mellőzni, miután például a jelen folyó ülészakban nem lehet a miniszteriumot bűnbakul állítani, hónapok óta a házasztalan hevervén a költségvetés.

A beszélhetetlenséget — szerintünk — illő mederbe csak úgy lehetne szorítani, ha a körök értekezletein oszlanak ki a szerepeket mindkét oldalon oly formán, hogy jusson ki rendre mindenkinek a szólhatás áldásából. dicsőségéből; azt is meg lehetne határozni, hogy röviden fejtegetessék a tárgyat, minek az lenne a haszna, hogy egy némely hosszasan dictiózó legalább néhányszor önként lemondana a nagy tisztességről, hogy a tárgyhoz velősen, röviden szólni kényszerítve legyen. Így a szónokok apadnának, a beszéd-munka felosztás alkalmaztatnék parlamentünkben is.

Ez utóbbi lehetne a jobbra, mert így lassan hozzá szoknának honatyáink másod és harmadrangú viadorai is csupán saját szakukban venni igénybe a ház idejét, a haza drága pénzén; másfelől azok is brillirozhatnának, kik csupán hanguk ékes terjedelmével kongatják a ház falait s képviselő társaikat tova üzik — ki a buffetbe.

Csekély nézetünk szerint e részben a parlamenti pártoknak kellene a kezdeményezést megragadni; ebből sokkal több jót látna az ország mintha majd a házszabályok vitásánál a senki által se fenyegetett szólásszabadságot donquixottei elszántsággal védelmezendik — a szelmalmok ellen.

Igaz, hogy ez megszorítaná a hazafias de a dologra nem tartozó áradásokat, rendre, érvelésre szoktatná a hübelebalás honatyá-politikusokat; ámde eredményeiben mily roppant haszna lenne az országnak, ha jobbról is, balról is 3—4-en sorolnák fel az érveket és ellenérveket egyről egyig, a figyelemmel hallgató ház pedig érett megfontolással döntene el pár nap alatt olyan kérdést mely a mostani szokás szerint hetek múlva is kellő megoldás nélkül marad.

Ha pártjaink így irányban tennének lépéseket, a szólásszabadság megszorítását sem jobbra, sem balra senkisémm emlegethetné: ki jutna minden honatyának a része a szólásból rendjével és módjával — de kijutna az eredményekből a hazának is és a tettek kora megkezdődne, mire oly sok dologban és oly régóta vár a nemzet.

Az osztrák nemzeti bank logikája.

A ki fáradságot vesz magának az 1841-ki bankaktát az 1863-kival összehasonlítani, az kétségtelenül azon meggyőződésre jut, hogy az azelőtti államférfiak az állam érdekeit tartották szem előtt, míg az utóbbiak inkább a bank érdekeit igyekeztek megóvni.

Állításunk támogatására legyen szabad néhány §-t. szembevetni.

1841. július 1-sején kelt alapszabályok:
 19 §. zálogra adott előlegeknél a kamat 6%-ig emelkedhetik, ezentúl a kormány engedélye megkivántatik.

1. §. Ha jövőben szükség mutatkoznék, a bank köteles alapját a szükség mértéke szerint nagyobbitani.

42. §. Az udvari biztos mellett még egy második biztos fogja ellenőrizni a leszámítolás és a kölcsönüzletet, nehogy a hitelengedélyezés részrehajlással történjék.

1863. jan. 11-én kelt alapszabályok:

23. §. A nemzeti bank minden oly törvényszerű intézkedés alól, a mely a kamatlábra vonatkozik, felszabadítottatik.

14. §. Ha a tapasztalás azt bizonyítaná, hogy az itt meghatározott összege a bankszerü-

leg fedezett bankjegyeknek nem elég, a bank köteles ide vonatkozó javaslatát a kormánynak be-terjeszteni.

58. §. A kormány bankbiztos nevez ki, a ki örködni fog a felett, hogy a bank az alap és rendszabályok értelmében járjon el.

Ha a bankigazgatóság logikáját, mellyel a későbbi, illetőleg a most érvényben lévő alapszabályokat alkalmazza, figyelembe vesszük, a következő sajtóságos eredményre jutunk:

1. Mihelyest az európai bankok a kamatlábat emelik, a bécsi nemzeti bank szintén 5% ról 6%-ra ugrik, noha az ő bankjegyei nem azonosok az ércpénzzel. Ebből aztan az következne, hogy ha az európai bankok a kamatlábat leszállítják, a bécsi nemzeti bank szintén követi a példát. Azonban a bécsi nemzeti bank logikája egészen más törvényeket követ és a 20-ik februárban tartott közgyűlés alkalmával ekként okoskodott: „A külföld legtöbb piacán leszállított kamatláb nem mérvadó már csak azért sem, mivel a fennálló valuta viszonyoknál fogva a pénzállásnak visszahatása Ausztriára nézve nem képzelhető. Ennek egyszerű értelme csak az, hogy a kamatláb emelésében a bécsi nemzeti bank gyorsan követi a külföldi bankokat, de a leszállítást nem tartja szükségesnek még akkor sem, ha ugyancsak a külföldi bankok jó példával mennek előre.

Hogy a leszámítoló üzlet az utolsó időben a nemzeti banknál tetemesen csökkent, azzal Lucam ur mindaddig nem törődik, a míg ezen csökkenés a 30 milliót túl nem haladja, mert hisz 150 millió 6%-jével épen annyit jövedelmez mint 180 millió 5%-jével. A bank nem veszít de mégis fenntartja omnipotenciájának színezetét.

Azzal pedig, hogy a drága pénz folytán az egész birodalomban szenved az ár és kereskedelem, Lucam ur nem igen törődik, mert hisz erről az alapszabályok mit sem szólnak és nem is tartozik a nemzeti bank feladatahoz.

2. A bank a kamatláb magasságára nézve érvül szereti felhozni, hogy ez leginkább a börzejatek korlátozására szolgál.

Lássuk hogy ezen érv mennyire alapszik igazságon.

Január végével a váltótárca 168.776,397 frtra ment, a lombárd-üzlet pedig 28.617,600 frtot képviselt.

Ebből kitűnik, hogy a jó váltók üzlete hatszorosan túlhaladja a lombard-üzletet, mely érték előlegesen alapszik és mégis a magas kamatláb nemcsak az előleg, illetőleg a börzeüzletet, hanem a váltóüzletet is sújta.

Azt állítják ugyan, hogy a váltó-portfeuilleben is sok börze-váltó fordul elő, de ez nem lehet, mert szabályszerűleg a bank csak oly váltót escomptiroz, mely három aláírással van ellátva és ezen három aláírás közül kettőnek bejegyzett cégnek kell lennie, ugynevezett „Reitwechsell“ pedig a börzejatekosok között csak ritkán fordul elő, mert az illető igen jól ismeri a segédcapat törékénységét.

Egy másik bizonyítékot találunk a bank állítása ellen azon körülményben, hogy fiókjai többnyire oly helyeken vannak felállítva, hol börzék is léteznek, mg más bankok a fiókok felállításánál nem csupán ezen tekintetet tartják szem előtt, a mint a következő kimutatás is bizonyítja.

A fiókok száma	A bankok neve	Részvénytőke millió frtban
168	Porosz bank	30
73	Francia	73
65	Olasz	38
34	Belgiumi	10
24	Osztrák	90

Ezen kimutatásból világosan kitűnik, hogy az osztrák nemzeti banknak alaptőkéje háromszorta nagyobb a porosz bankénál, de azért a porosz banknak hatszer annyi fiókja van, mint amannak, mert a porosz bank fiókjainak szükségességét nem a börzétől, hanem a kereskedelmi tekintetektől tételezi fel.

Hogy a bécsi nemzeti banknak 24 fiókjából Magyarországon csak 8 létezik és ezek közül kettő, nevezetesen a zágrábi és kassai csak előlegüzlettel foglalkozik, köztudomású dolog és ebből világosan

kitűnik, hogy mennyire helyesek (?) a nemzeti bank érvei.

Szerencse, hogy a bankok és takarékpénztárak az utolsó években Ausztriában és Magyarországon annyira szaporodtak és működésük oly szép sikernek örvend, noha e téren is Magyarország sokkal higgadtábban járt el, a mi az alább következő kimutatásból is kitűnik.

Ausztriában	Bankok	Takarék-pénztárak	Összesen
Bécs	56	3	59
vidék	65	188	253
Összesen	121	191	312

Magyarországon	Bankok	Takarék-pénztárak	Összesen
Pest	23	8	31
vidék	79	261	340
Összesen	102	269	371

Végül csak még annyit, hogy a múlt évi forgalom kimutatás szerint:

a váltótárca 167.199.761
 az előlegüzlet pedig 28.622,500
 összesen 195.222,261

Ebből esik Magyarországra:

Váltó portefeille 28.077,082
 Előlegüzlet 7.048,600
 összesen 35.125,682

Ezen felosztás világosan mutatja azon igazságot (!) arányt, melyet a bécsi nemzeti bank Magyarország irányában követni jónak lát.

„Sz. Sajtó.“

A világ adóssága.

Nem lesz fölösleges a jelen pillanatban, midőn figyelmünk kiválóan saját államköltségvetésünkre van irányozva, reflectálni azon terhekre, melyek alatt más nemzetekkel együtt görnyedünk. Nem könnyű dolog ugyan Európa vagy a világ tényleges eladósodottságát kipuhítani, megközelítőleg mégis hozzá lehet a dologhoz szólni A londoni „Pall-Mall-Gazette“ szerint nyolcz európai állam adóssága haladja meg az egy milliárd forintot u. m:

Nagy-Britania	7,900 millió frt.
Franciaország	7,480 „ „
Olaszország	3,600 „ „
Oroszország	3,550 „ „
Ausztria	3,060 „ „
Spanyolország	2,610 „ „
Törökország	1,240 „ „
Németország	2,080 „ „
	31,520 millió frt.

Franciaország adósságát különben némelyek 9600 millió forintra teszik. — Poroszország államadóssága 350 millió frt, de a többi német államoké 1730 m. frt.

Van továbbá hat állam Európában melyeknek adóssága 100 millió forintnál magasabb. Ezek:

Holland	800 millió frt.
Portugalia	640 „ „
Belgium	270 „ „
Görögország	180 „ „
Románia	130 „ „
Dánia	120 „ „
	2140 millió forint.

E hat államával együtt Európa államadóssága 33 milliárd 660 millió frtra rug. Megjegyzendő, hogy e számból a milliárd minden törte ki van hagyva, továbbá kihagyvák mindazon európai államok, melyeknek adóssága 100 milliónál kevesebb, úgy, hogy 34 milliárdal épen nincs túlozva Európa összes adóssága. A fenebbi adósság után évi 1340 millió frt kamat sulyosodik Európa népeire.

A világ többi részének adóssága szerencsére sokkal kisebb, de azért ez is jelentékeny; itt Amerika természetesen elől jár.

Az egyesült-Államok	4,330 millió frt
Brazília	670 „ „
Canada	210 „ „
Argentini köztársaság	160 „ „
Venezuela	140 „ „
Peru	120 „ „
Mexico	100 „ „
	5730 millió frt.

Azsia nagy távoból követi Amerikát. Főadósságai:

Britt India	1,080 millió forint
Japán	270 „ „
	1350 millió forint.

Az ausztráliai angol gyarmatok összes adóssága 380 millió forint.

Afrika főadósságai a következők:	
Egyiptom	280 millió forint
Marocco	100 „ „
Capetown	10 „ „
	390 millió forint.

Az öt világrész összes adósságai tehát a következők:

Európa	34,000 millió forint
Amerika	5,730 „ „
Ázsia	1,350 „ „
Áfrika	390 „ „
Ausztrália	3x0 „ „
	41,850 millió forint.

Ha még 150 millió forintot adunk ez összeghez a netaláni kisebb kihagyások fejében, kimondhatjuk, hogy a világ nemzetei összesen 42 milliárd adósság hitelezőknek, mely után csak 4 1/2 százalékot számítva 1890 millió forint évenkénti kamat esik. És az Egyesült-Államok, Németország s Nagybritánia kivételével a többi államok évenként 100.000.000 növelik folyvást terheiket.

Kivonat

a kolozsvári kereskedelmi- és ipar-kamara február 17-én 1873 tartott rendes közgyűlése jegyzőkönyvéből.

A titkár a kamara múlt évi működéséről jelentésében kiemeli, hogy a beadványi jegyzőkönyv 1209. számmal zárult be, a mely ügyek mind el is láttak. Ezek közt jelentékenyebbek voltak a következők, a melyekre nézve a kamara kezdeményezőleg lépett fel:

- Módosítása az 1871 decz. 15-én kihirdetett újabb némi régebbi postai rendszabályoknak, mint a kézbesítési 3 krosz díj eltörlése, az értékpapiroknak a posta felelősége mellett feladhatóságát.
- Kérés a bélyegzett kincstári váltó-úrlapok kényser-használatára ellen.
- Kérés a kolozsvári fővármihatal raktári helyiségeinek nagybővítése iránt, a melynek ohajtott sikere is lón.
- Kérés a forgalomban tulszaporodott réz váltópénz beváltása iránt; a válasz erre tagadó lón.

TÁRCZA.

„BÁNFFY DÉNES“

(korrajz két kötetben).

Irta

Komáromy Ferencz.

Első kötet.

VII.

A fejedelem és ministere.

— Igaz!.. válaszol sohajtván Teleki.
— Nagy ur és kaszt embere volt ő is... pártunkhoz tartozott ugyan, de ő sem lépett föl maga idejében, nyíltan, s addig törülgette szemét a németnek, míg bajba keveredett, sajnalom... mert magyar ember volt, és sajnalom Zrinyit, Frankepant, Tattenbachot, kik ott senyvednek a setét, a penészes német tömlőzökben... Ugysegélyen életéért egyiknek se adnék egy vásott fapolturát.

— És ki lesz a vezér, a mozgalom központja?..

— Ki lesz?... megfontolni való valóban, elmerült kezd lenni, de pillanatnyi gondolkodás után folytatja — no hát Tököly Imre!.. Imbrus öcsém! csak hogy a fiunk még tejfeles a szája!..

— Meg kell hogy házasítsuk... és addig?... szól Teleki bizalmas komolysággal székét közelebb csuszítván.

— Az ügy halasztást nem szenved... tehát addig — szól Petroczy jobbjával kidüllesztett mellére ütven, — ugysegélyen addig a vezér én leszek!.. én Petroczy István!

Teleki lehajta fejét s balkezével végig simitván bajusszán gondolatokba mélyedni látszik..

— No hát nem is éljenze kegyelmed!.. hát kegyelmed is olyan lágy meleg vérokosság mióta miniszter lett e girbe görbe országban?..

— Hogy lány melg nem vagyok, tanusítottam.. jövőre remélem többet tehetek!..

— Baló Lászlót igaz, hogy elküldötték ke-

e) Kérés a tutaj-kereskedést gátló vámok és ma-

lomgátak, általában a vízjog szabályozása iránt.

f) Panasza a kolozsvár-m.-vásárhelyi postajárások rendeltetése ellen, kedvező sikerrel.

g) Felterjesztés a bécsi világkiállítás és az országos iparmúzeum költségeire előirányzott összegek csökkentésére iránt.

h) Kérés a telekkönyvezés gyorsítása ügyében.

i) Panasza a földtehermentesítési kötvények szelvényei beváltása körül tapasztalt hiányos intézkedés iránt, és általában a földtehermentesítési ügy lassu lebonyolítása ügyében.

k) Előterjesztés egy fiók-bank állítása ügyében Kolozsvárról.

l) Értekezletet tárgyalt képezték továbbá az ipariskolák és az ipartörvény 98. §. értelmében álitandó ipar-bizottságok ügye.

m) Segédkezett nyújtott az ipartörvény értelmében szervezendő ipartársulatok alakulásához minta szabályok kiosztása és felvilágosítások által.

n) Végül kezdeményezőleg lépett fel és pedig Kolozsvárra nézve legalább igen jó sikerrel, a bécsi világkiállítás és főleg annak látogatása ügyében; a kiállítók számát sikerült 300-n felül emelni; az iparosok Bécsbe utaztatása érdekében minden városban bizottságok alakítását kísérték meg stb

Máshonnan jött felhívások következtében véleményét adott a kamara

a) az á-vány-olajok tartása és kereskedése iránt kelt minisiteri rendeltetést;

b) a Ruméniával kötendő kereskedelmi szerződés pontjai iránt;

c) Az állam számvitel törvényes meghatározása végett felvett kérdő pontokra, a mennyiben a kamara hatásköréhez tartozók voltak, véleményes jelentést tett;

d) pártoló véleménynyel terjesztette fel Beszerce vidék folyamodását a keleti va-útnak Szucsávig kiépítése iránt;

e) az ipartörvény némely vitás §-ei iránt az érdekelt feleknek felvilágosítást nyújtott;

f) a kamara kerületben lakó olasz alattvalók iparos és kereskedelmi vállalkozása, valamint az Olaszországgal folyó kereskedelmi összeköttetés ügyében a pesti olasz konsul kérdéseire felvilágosítással szolgált;

g) a lentermelés és lenipar állására vonatkozólag a minisiteriumtól feltett kérdésekre a felvilágosítást megadta;

h) a postai küldemények magán úton való szállítására tett ajánlkozás iránt véleményét nyilvánította;

i) Az országos statisztikai hivatal megbízása folytán a kerület iparstatistika-jára vonatkozó adatokat összegyűjtötte, átjavitotta s felterjesztette;

k) Végül terjedelmes levelezést folytatott a bécsi kiállítás ügyében a kiállítókkal és bizottságokkal, és végzte azon rendszeres teendőket, a mik a statisztikai adatok gyűjtésével, a piaci árjegyzékek összeállításával s felterjesztésével, a járulékok kirovásával, elszámolásával törlesztésével stb. járnak.

A múlt évben belajstromozott ipar-engedélyek száma 358-at tett, s ezek a következő iparágakra oszolnak:

Ács 2, aranyműves 1, árverési intézet 1, asztalos 13, bádogos 1, banküzlet 2, bérkocsis 25, borbély 1, csizmadia 40, csonlisztgyár 2, cipész 23, czukrász 6, ecetfőző 1, faszeg-gyár 1, fodrász 1, gépgyár 1,

gyelmelek a porfára... de az óta ügyünken mit sem lenditettek... a minap, midőn Szepessy Pálal audiencián valék s elmondam, hogy fegyver municzió kell, hogy jelöltessek számunkra hely, hol öszvegyűljünk és szervezzük magunkat... Apaffi bátyám azt sem felelte, hogy befellegzett, hanem sarkan fordult és ott hagyott.

— A fejedelem óvatos kell, hogy legyen, helyzete több oldalú megfontolást igényel, meg kell hallgatnia a tanács véleményét is... igyekezzék tehát kegyelmed a tanács urakat megnyerni.

— A Bethleneket ezt a mindig józan számító fajt... meg Bánffy Dénes, nyílt ellenségünket, lehetetlen kapacitálni.

— Bánffy Dénes a menekültek közül többnek hajlékot s kenyeret ad most is!..

— Igaz, hogy Kende Márton, Kubinyi, Keczer, Forgács és Csernel Pál ez idő szerint nálla kvártélyoznak!.. de elszállítjuk őket.. nemde Imbrus öcsém, Krakkóban Hunyadon helyet adsz nekik!..

Az ifju főnemes készségét nyilvánította s mosolyogva intett fejével... — Tegyük menté Bánffy Dénes uramat — folytatja Petroczy gunyos kedélyességgel — a szállásadástól... ne terheljük... ne szegenyítsük ő kegyelmességét... Hisz a huszti uradalma bizonyosan azért akarta inskribáltatni magának, mert félt, hogy a magyarországi rokonok mindegyéből kieszik... nó de ugyan megjárta a kegyelmed ur, a rendek megtagadák tőle!.. hahaha!.. pedig egészen alkalomszerű lett volna azon az oldalon is egy végvárat birni... közel lenni a német czimborákhoz és eszokolódnai Spork és Kopp uramékkal!..

— Kegyelmednek, kedves jó rokon, — szól Teleki komolyan, de jó indulat arozki fejezéssel — nagyon a éles nyelve. Ha vannak ügyünknél ellenségei azokat megnyerni, nem pedig elkeseríteni és ingerelni kell. S különösen kegyelmed, ki ez idő szerint vezér ohajt lenni, kiméletes, óvatos és tapintatos legyen. — figyeljen, mit mondani fogok. A fejedelmi tanács tagjai ez időszert jelen vannak az udvarnál, ma vadásznak ugyan, de holnap tanácsülés lesz. Beldi Pál, Csáky László, Kornis Gáspár,

gyászokocsis 2, hordár intézet 1, kádár 1, kalapos 1, kerekcs 6, kereskedő és szatócs 98, kőműves 1, könyvkötő 1, költelverő 1, kovács 2, köztelítő intézet 1, lakatos 2, mészáros 32, metsző 1, női pipereárus 1, nyerges 1, órás 3, pogácsás 1, rózsolis gyáros 2, szabó 8, szappanos 4, szeszgyáros 2, szizgyártó 2, szitakötő 1, szobafestő 4, szőcs 5, takács 1, táncztanító 1, téglagyár 3, timár 11, tudakozó intézet 4, üveges 1, vendéglős, kávé és korcsmáros 27, zálogkölesön-üzlet 1, zsemlyés és süítő 8. Ezek közül esik Kolozsvárra 100, M.-Vásárhelyre 84, Szamosújvárra 26, Gy.-Fejérvárra 41, Deésre 9, Szász-Régenre 28, Beszterczére 11, a többi a megyékre oszlik. Megjegyzendő, hogy ez adatok annyiban mindenesetre hiányosak, a mennyiben sokan jelentés nélkül kezdenek az iparüzéshez, több hatóság pedig az iparjegyekről a kamarát értesíteni elmulasztja.

A gyűlés áttérven a napirendre, a tárgyalat ügyek közül k emeljük a következőket:

A zalathnai kir. bá-yakapitányság a zsilvölgyi kőszén vegyelemzésének közlése mellett kérdést tesz, hogy „keres-e delmi szempontból a szén tisztátalanságának fogalmához mily nemű és mennyiségű id-gen keverék jelenléte kötetik? A kamara az előzetesen kihallgatott szakértők nézete alapján azon felvilágosítást nyújtotta, hogy a kérdésre, úgy a mint fel van téve, majdnem lehetetlen szabatos feleletet adni, mert miután alig van oly kőszén, a mely idegen keverékei mennyiségének és minőségének daczára valamely technikai célra használható ne volna, úgy, hogy például az a szén, a mely vasgyártáshoz használható, gázgyártásnál vagy mészégetésnél előnyösen alkalmazható, kereskedelmi szempontból tisztátalan szén nem is létezik, feltéve, hogy ára a körülményekhez képest annyira jutányos, hogy más tüzelő anyagokkal a versenyt előnyösen állja ki. A mi nevezetesen a zsilvölgyi kőszénrel illeti, mind tapasztalás, mind a közlött analysis alapján állithatni, hogy a legjobb fajta barna szének közé tartozik, s jutányos árak mellett a kereskedés igen alkalmas tárgyat képezheti

A magyar keleti vasút igazgatósága a kamara hozzá intézett azon megkeresésére, hogy M.-Ujvárt személyek és áruk felvételére állomás rendeztessek be, sajnalattal jelemti ki, hogy azon vidék e kívánságának eleget nem tehet, egy részi azért, mert a m.-ujvári kincstári szárnyvonalon nem alkalmazhatók a vasút-üzlet törvényesen szabályozott formái, más részt azért, mert egy új állomás létesítése azon a pon on, a hol kincstári szárnyvonal a pályába beágzik, tekintve a felállításával járó tetemes költségeket, valamint a felvinczi és koczárdi állomásokhoz közel fekvését, az igazgatóságtól jogosan alig követhető, s mert M.-Ujvár kereskedőinek s iparosainak különben is csak jelentéktelen előnyököt nyujtana. A közforgalom czélszerű előmozdítását azonban mindenkor nem csak üzleti, de honfui kötelességének tartván, az igazgatóság készen nyilatkozik a kincstári szárnyvonalon beagazásánál levő őrházat személyek és podgáys felvételére megállási helynek berendezni, s ezt a kolozsvár-koczárdi vonal megnyitásakor a közforgalomnak átadni. A gyűlés az igazgatóság felvilágosításába egyelőre bele nyugszik, s az ígért kedvezményt köszönettel fogadja, s egyszerűsind arról az ez ügyben kérvényezett feleket értesíteni fogja.

A Kolozsvárról kért fiók-bank ügyében a múlt ülésből kiküldött bizottságtól sz-rkesztett felterjesztést a

Cserei, Naláczai, Kapi György a mi embe-reink, igyekezzék kegyelmed Bethlen Farkast Gergelyt, Eleket s az öreg Bethlen János fiát az ifju Miklóst megnyerni, Bánffy Dénes holnap szintén megérkezik, a rokonok elszállítását nem említse kegyelmed, hanem barátságos és udvarias legyen iránta... Ő nagyon a formáltságok embere, s meg kell nyernünk őt éppen azért, mert „grata persona“ a bécsi udvarnál... Ez uttal többet nem mondhatsz, de utjabban is ajánlom kedves rokon, hogy nyelvet féken tartsd!.. kegyelmednek szivesen látott vendégek a fejedelmi udvarban s lesz alkalmunk holnap ismét találkozni.

— Nó itt enni inni igaz, hogy jól lehet, de dolgot is kellene ám igazítani. Hát Imre öcsömet mikor mutatjuk be?..

— Ő az én védenczem gondom van reá — s ebéd előtt alkalmas pillanatban hivatni fogom őt!..

— Nó járunk hát fiuk!.. szól Petroczy, most az ifjakhoz fordulván — a Maros partján ebédig pár órát ügyeleghetünk!.. Isten velünk kedves jó rokon!..

— Isten velünk!..

Teleki Mihály uram még néhány perczig irományaival foglalkozik... azután a kiválasztott darabokat kezéhez vevén s atilláját gondosan végig gombolván, a Maros felőli lakosztályhoz vezető ajtón keresztül távozik.

Néhány vendégszobán s a tanácsülés kis termén végig halad s végre a fejedelem magán szoba ajtójához érkezvén, az ajtó előtt őrt álló apród az ajtót feltárja s szertársos unnepeles hangon jelenti „Teleki Mihály uram“.

— Jól van!.. jól!.. hangzik komoly alant hangon belülről s Teleki Mihály uram belép.

Apaffi Mihály magán szobája inkább hasonlít tudós dolgozó szobájához, mint fejedelem kabinetjéhez „aranyozott kötésű könyvekkel terhelt karsu szekrények emelkednek az oldalfalak mellett, a szögletekben nagy ös-vegöngyölt terkepek, alaprajzok és tervek vannak fólhalmazva s a könyves szekrények közébe helyezett kis ébeufa-

soyülés változatlanul elfogadta. E felterjesztés már hirtalpillag közölve volt.

A helybeli kir. pénzügyigazgatóság véleményét kért a felett, hogy mi volt az értéke egy 1083 vámfont súlyu hordó kávénak 1869-ben, a mely a vámközelés alatt eltévedvén, küldője most érte 573 frt 58 kr kárértést követel. A kívánt felvilágosítást a kamara a kihallgatott szakértők véleménye alapján megadta, s ennek lényege oda ment ki, hogy a megtérítendő összeg legalább 24—30%-kal kisebb, mint a károsult követelése.

A bécsi világkiállítás ügyében tudomásul vette a gyűlés a titkár következő jelentéseit: 1) Az erdélyi kiállítók czikkai, a szász föld kivételével, Kolozsvárt összpontosítottak s kiállítási felügyelőül a gazdasági egyetel titkára Gamauf Vilmos ur lón kinevezve. 2) Szász-Régenben a kiállításra küldendő ifjabb iparosok utiköltségeire a gyűjtést a most alakult iparegylet vette át. 3) A gyulafehérvári polgármester jelentése szerint ott az iparosknál ez eszme nem talált visszhangra, s ez okból gyűjtések nem is történnek, annál örvedetesebb, 4) hogy M.-Vásárhelyt a polgármester ur maga állt az ügy élére, s ennélfogva az eredményben nem kétkedhetni. 5) A helybeli pénzügyintézetekhez és a városi eskült közönséghez a kamara átiratilag fordult, s a kért segélyt csaknem mindeniktől meg is nyerte, úgy hogy Kolozsvárról remélhetőleg 10—12 iparost lesz mód utiköltséggel ellátni. 6) Közé lón téve az alsó-ausztriai ipar-egyesületől kitűzött verseny programja, a mely szerint a tárlat alkalmával az érdemes művezetők és öreg segédek kiütintését előzozza.

A fumei kereskedelmi- és iparkamara azon felszólítását, a melyben a tizedes mértékek életbeléptetésének siettelése ösztönöz, a gyűlés azon észrevétellel vette tudomásul, hogy a kormánytól tudvalevőleg a komoly szándék ugy is meg van, s e kamara annak idejében ez ügyre nézve elmondta véleményét.

A ludapesti kereskedelmi- és iparkamara megküldte azon bizot sági jelentést, a melyet a kereskedelmi- és iparkamarákra vonatkozó 1868. VI. törvényczikk átvizsgálása és módosítása tárgyában szerkesztett, s miután e jelentés a minisiteriumhoz — sürgetése következtében — már be van nyujtva, figyelmeztette a kamarát, hogy oda nyujtsa be észrevételeit, a melyeket a módosított törvényjavaslatra tenni szükségesnek vél. A közlött jelentésből és javaslatból a kamara azon meggyőződést szerzte, hogy a módosítások merőben azon alapon történtek, a melyen e kamara is állt nézetével, sőt örömmel tapasztalta, hogy a költségkirovásra vonatkozó határozmányok éppen az e kamarától inditványozott értelemben lőnek megállítva, annál fogva szükségesnek nem látja a szóban forgó jelentéshez részéről külön előterjesztést tenni.

A volt kereskedelmi minisiter, valamint az ujonnan kinevezett kereskedelmi minisiter ur ő mmltaik körlevélben tudatván a tárczáik körül történt változásokat, a mindenikükhöz külön intézett üdvözlő iratokat a gyűlés helyeslőleg vette tudásul.

Az elmúlt és prágai tár-kamarák felszólítása következtében a kamara-kerület vasgyárosait és vasáruait a kamara felhívja, hogy a birodalomban életbeléptetni szándékol tizedes-mértékek alapján nyilvánítsák véleményüket a vasgyártmányok arányai új meghatározása iránt, a mely véleményüket a kamara kész a bécsi világ-

asztalokon a Hollandiából hozott asztali órák kegyelmed Szoba közepén álványos és főköcs nagy íróasztal, s néhány lilaszín bársonyos karszék egészíti ki a burtorzatot.

Apaffi Mihály uram hátra tett kezekkel az ablak előtt áll. Öltözete bőjuju szürke selyem zeke, melyet megysin sinor szorit derekához, fején arany fonallal himzett kerek házi sapka van. Midőn léptek közeledését észleli, a nélkül, hogy tekintetét az ablakból elfordítván szól:

— Ni ni!.. a kompot elszalasztatták a révészek s az a hobortos Petróczy a parttól bele ugrott... a rudat ugyan csak neki feszítette... teringette... egy maga föltartoztatja!..

— De nagyságos uram!.. szól Teleki Mihály köhintvén.

— Egy maga erősebb a tiz szájaból oláhnál... ez aztán a nap hőse!.. Vivát Petróczy uram!..

— Nagyságod engedelmevel — folytatja Teleki Mihály... — Mondja csak kegyelmed, ki az a szőke fiatal ember a parton... még eddig nem láttam a bujdosók között!..

— Tököly Imre... a Tököly István fia... atyja az ostrom alatt meghalt... — Háborozós ember volt az Isten adta... ha jól emlékszem Vajda-Hunyad várát egy t birták a féibőlond Zolyomi Daviddal... háborán éltek mindig s a várudvarán egész csatákat folytattak sáncz-puskákkal lödöztek az ablakból egymásra, Tököly István meghalni sem tudott háboru nélkül neki, ágyudurrogas és ostromlott vár kellett halála órájára. Vajjon ez a fia nem ütötte atyjára.

— Szelidnek és engedelmesnek lenni látszik... pártfogoltam és védencz-m lett!..

— Szerencsét kívánok kegyelmednek Teleki Mihály uram! Beldi Pal leányát mint értesültem Wesselényi Ferencz fia nőül fogja venni... Kegyelmednek is ma holnap férjhez adó leánya leand!..

(Folyt. köv.)

kiállítás alkalmával ez ügyben tartandó egyetemes gyűléshez juttatni.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, március 4-én.

— **Schütz József** polgártársunkat ma helyezik örök nyugalomra; mint halljuk a temetési szertartást Fogarasy Mihály erdélyi püspök ő excellentiája fogja végezni, ki tegnap este felé érkezett városunkba. Az elhunyt nagyszerű adományt tett, piac/sori nagy házat kath. árvaháznak adván át. Vagyónának értékét 120—150,000 frtra becsülik.

— **Dalkörünk** ez uttal nem mint tervezve volt a redoutban, hanem a torna-vivoda helyiségében fogja dal s táncszertartást megtartani, mert — mint halljuk — sokkal előnyösebb föltételek mellett nyeri el, a redouttal versenyző szép tágas termet.

— **Színházunkban** ma kerül színre először, a már majdnem egy hó óta hirdetett: „Kukli-predikációk“ című 1 felvonásos vígjáték. Ha nem változik a repertoír, ugye héten a következő érdekes darabokhoz lesz szerencsénk: „Bánkban“, „Egy pohár víz“, és egy új operett a „Hírrom csörü kacsá“. Utóbbi jó előadás mellett ép mint Miklósnál aligha nem lesz cassa darab!

— **Bergheer színházában** tegnap, mint mindig — nagyon sokan voltak s a csinosan rendezett nézőtér egész a zsufolásig megtelt. Ez világos bizonyíték Bergheer ur mutatóváltásának jelessegeről. Bűvészeti előadásaiban ügyes és mulató, a már látott darabokat is nagy érdeklődéssel nezi a közönség. A légből emelkedő nő meglepő mutatóváltás. Hogy a „Pokol torka“ végjelentében a szellemek, ördögök bohóságainak előtűntetése is jól sikerült, mondanunk sem kell. Ma már Bergheer ur új műsorozatot nyit.

— **V. Ferdinánd király életmódjáról** sok érdekes apró részletet közöl a „N. ill. Zig“. Jókori szokott felkelni s gyakran imádkozik. Reggeli után kedvenc időtöltése: zenét hallgatni vagy fűvészetet űzni. A rokonszev jeleit mindig nagy örömmel fogadta, s komor lett, ha valakiről azt vélte, hátha megbántotta. Egyházi cizellókra sokat áldozott: különösen templom építésekre, oltárok feldíszítésére. Politikáival keveset bíbelődött, csak az 1859 és 1866-iki vereségek hírére mondta elszomorodva, gyakran jártunk már így. A francia német háború alkalmával örvendett Auszria semleges magatartásának, nem felelhette III. Napoleonnak, hogy egy osztrák főherceget Mexicóba csabított s ott elvesztett.

— **A bécsi világkiállítás palotái** a nagy közönség előtt vasárnap bezártak s csak majus elsején nyílnak meg újlag. E két hónapi időközlet a berendezés, díszítés fogja igénybe venni, mely sikeresen nem haladhat akkor, ha a közönség háborgató látogatása zavarja meg a munkálkodókat. A részvét és kíváncsiság a közönség részéről már eddig is oly nagy volt, hogy közel fel millióra rug azou összeg, mely bemeneti árakból befolyt. Az egyiptomi főbiztos Cairóból már megérkezett s szorgalmasan tanulmányozza a helyet, melyen tárgyai ki fognak állítani. Egyiptom — és kelet egyáltalán — elmondhatja, hogy a világkiállításokon először teljesen képviselve. Hat ezerre rug a szám azon egyiptomi tárgyaknak, melyek az iparpalota nyugati részében lesznek kiállítva. Nincs egyiptomi speciális, valami nincs a khedive koronájától lefelé, a legapróbb háziesszükség, melyből egy példány ne diszelegne a Praterben — Sőt még egy ősrégi szikla sírbolt is lesz Benni Hassan sírboltja, melynek szingazdag kiállítása mellett érdekességét növelni fogja az, hogy teljesen hű képét adja Egyiptom 4000 éves industriájának. — Az egyiptomi küldemények még nincsenek itt, egy szállítmány a jövő napok valamelyikén érkezik meg, kis időközökben jön a többi utána. A tárgyak a geográfiai egymásután következő sorrendje szerint lesznek felállítva; — először jön Egyiptom, ezután Nubia, Dongola Kordofan, Sannaar, — es Egyiptom keleti partjainak tartományai. Különösen ez utóbbi helyről érkezett tárgyak az érdekesek, mert lehet állítani, hogy azok Európában még sohasem láttattak. Az egyiptomi alkirály egy időben fog Beosbe érkezni a török szultánnal. Készítik is már udvarát künn a Praterben. A khedive — ki a fényűzés s kényelemnek egyaránt nagy barátja — azon van, hogy környezete lakása lehetőleg hasonlítson a Cairóhoz — El is küldte már főkörtészét, — s az nem sokára ide is érkezik, hogy az alkirály palotája környékét szigorúan egyiptomi stílusban parkirozza, egyiptomi növényekkel. Az építkezésekben az alkirály palotái már annyira haladtak, hogy maholnap teljesen bevégezetteknek nevezhetők. A munka a világkiállításán hihetetlen gyorsasággal halad, — ez alól csak a törökök kepeznek díszes kivételt, kik kimondhatlan lusta lassúsággal merészkének és szögeznek, de azért alig végeznek. Ők oly elégedetten s fontolva dolgoznak, hogy részükről stricke nem várható. „E“.

— **A hírlapok eredetéről.** különösen a politikai hírlapokról érdekes közlemény olvasható a „Föv. Lap.“ tárczájában. Németországban

1524-ben jelent meg az első hírlap „Relatiók“ cím alatt Augsburgban és Bécsben, később 1528-ban Regensburgban, 1569-ben Dillingenben, 1571-ben Nürnbergben jelent meg hírlap ugyan e cím alatt. De ezeknek sem keltők, sem kiadási helyök nem volt följegyezve. A tulajdonképeni újság Olaszországban jelent meg először a 16-ik század közepén táján „notizie scritte“ cím alatt. Ezekért bizonyos pénzösszegeket, (gazetta) kellett fizetni, mely nev aztán átszállt magokra a hírlapokra. Az első angol lap czime „The english Mercurio“ volt, mely Burleigh rendeletéből adatott ki Erzsébet idejében, mikor a II. Fülöppel folytatott háború az angol népet nyugtalanná tette. Az első heilap 1622-ben jelent meg „The certain news of the present week“ cím alatt. Franciaországban furcsán keletkezett az első hírlap. A 17-ik században Renaud orvos beteget felvidítására mindig vitt magával érdekes újdonságokat, melyeket nagyon kedvelt ember lett. Utóbb leírta újdonságait s úgy küldözte szét, ebből keletkezett a hírlap. Az első francia újság 1631-ben jelent meg „Gazette de France“ cím alatt ugyancsak Renaud által szerkesztve. Az első magyar hírlap 1780-ban jelent meg Pótzsonyban Ráth Matyástól, „Magyar hirmondó“ cím alatt, ebből 1786-ban „Magyar Mercurius“ lett s ekkor Szacsvai Sándor szerkeszté Pesten. Ugyan ő alapította a „Magyar Kurir“-t Bécsben 1687—92., a „Magyar Musa“ melléklappal, melyet Décsy Samuel szerkesztett. A „Magyar Mercurius“ később 1793—98-ig Pánczél Dániel szerkeszté Bécsben. Erdélynek is volt 1791-től kezdve „Magyar Hírvivő“ című lapja, mely Fábán Dániel és Cserey Elek szerkesztése mellett Kolozsvárról jelent meg. Az első magyar politikai hírlap is Erdélyben jelent meg 1831-ben „Erdélyi híradó“ cím mel, szerkesztője Méhes Samuel volt; Széchenyi közlönye a „Jelen kor“ melyet Helmerzy szép szavakkal szerkesztett, csak egy év múlva 1832-ben jelent meg Pesten. Az igazi politikai lapok korszakát azonban Kossuth Lajos „Pesti Hírlap“-ja nyitotta meg, melynek előkészítője Kossuth Lajos „országgyűlési“ és „Megyei írott-tudósítása“ voltak. Volt ugyan már a „Pesti Hírlap“ előtt (1841) egy „Hírnök“ című conservatív közlöny, mely Orosz József szerkesztése alatt 1837-ben indult meg — de a sajtó valódi élete, hatalma a „Pesti Hírlap“ keletkezésétől datálódik.

— **Dumas Sándor** ellen összeesküdtek az elcsók ama követelő hangu levél következtében, melyet ő a milánói színház igazgatójához intézett, midőn ez a „Femme de Claude“-ot kérte tőle előadás végett. A bolognai Corsve-színház közönsége a „Kameliás hölgy“ tüntető elutasításával állt boszút, s most a florenzi „új színház“-ban ugyancsak a „Georges hercegnő“ volt játékrönd. A terem fuladásig megtelt. A midőn a függőnyt felhúzták, mindenfelől csak e kiáltást lehetett hallani: „Vogliamo roba italiana!“ (Olasz kelmét kívánunk). E kiáltást pokoli lármá, fűtő és nevetés követte. A „Georges hercegnő“ előadásáról le kellett mondani s helyette az: „Una comedia in famiglia“ darabot adtak elő Castelvechiótul.

— **Katonai tudományos felolvasás.** Február 28-án lovag Haymerie alezredes és török tiszta a bécsi katonai tudományos együletben a geographiai elemek befolyásáról a harcászatra nézve tudományos felolvasást tartott. A felvett témának a merész támadásnak nagy horderejét példakal illusztrálta. Bebizonyította, hogy ilyeszerű támadások sikerrel csak az idő és terület pontos számbavételével intézhetők és pedig csakis egynelvezérek által, különben a megkerülőből ép megkerült lesz. Hivatkozván 1806-iki, 1848-iki és 1866-iki hadjáratokra, — úgy színtén a lefolyt porosz-francia háborúra. Felhozta például azt hogy ha a francia első vesztett csata után délre kanyarodva hátrálnak, a helyet hogy északra fordultak, a németeket magok után vonhattak volna s így a haljártat esélyei változnak vala; megjegyezte azonban, hogy a németek mindent elintéztek volt arra, hogy nagy hadseregük balszárnyának jobbra kanyarodása által azt a francziáknak lehetetlené tegyék. A hallgatóság a felolvasást végig feszült figyelemmel kísérte.

— **A szombaton lefolyt román dal- s táncszertartás** vonatkozót a következő sorokat kaptuk: A helybeli egyetemi román ifjúság által rendezett dal- és táncszertartás f. év mártius 1-én igen szép eredménnyel folyt le. Városunk összes romansza mellett képviselve láttuk a vidéki közönséget is, sőt a más nemzetiségűek is sokan vettek részt. A hangverseny ke dődött 8 órakor s tartott egész 10-ig. A román dalkör „Mei Tatar“ című költemény elenkésével azonnal me nyerte a közönség tetszését. Ugyvéd Petrá Jánosné ur-asszony zongora játéka legjobban sikerült. Előadta a Faba E. által szerkesztett román áriák potpourriát. A közönség egész feszült figyelemmel hallgatta e zongora játékokat, s zajos tapsaival annak ismétlésére lelkesítte te az előadónét. Az estély sajtóságos jelenetei közé tartozott a V. Alessandri által szerkesztett és V. Filipu által szavalt „Matusia Angelusia“ című szini monolog. Nemkülömben Seuzsan fodrásznak paraszt urulván több román dalnak eljátszása, mely utóbbi tolótte gyönyörködte a hallgatókat. A táncmulatság a hangverseny után azonnal kezdődött és Pongráz József jeles

zenekara mellett egész reggeli 6 óráig tartott, midőn a közönség, mintegy adott jelre azonnal eloszlott. Egy jelen volt.

— **A mai kor fehér hollója.** Kadlec Ferencz munkás közelebb egy kis pakkot talált, melyben 30 ezer forint értékű állampapírok és obligatiók voltak; a szegény ember sietve sietett azt a rendőrségnek átadni — pedig lehet, saját zsebében nem volt 30 kr.

— **Mannberger Jakab** színigazgató legközelebb „Tündér Ilona“ Szigligeti nagy látványos színművét mutatja be a szegedi közönségnek. Ezt csak azért említjük meg, mert a darabot a hozzatartozó díszletekkel és ruhatárral a kolozsvári színház kölcsönzéi egy előadásra.

— **A wolvichi arsenál csodái** méltó kiegészítést nyertek egy ott felállított óriási kovácsműhelyben. A világ legnagyobb kovácsműhelye 200 láb hosszú, 120 láb széles és 72 tüzhelyet, több olvasztó kemenczét és 6 alapot gőzkalapácsok számára tartalmaz. E kalapácsok közül az első 70, a másik 50, kettő 15—15, egy 6 és egy 5 mázsát nyom. E műhely azért állítottatott fel, hogy abban vas ágyutalpak készítesenek.

(**Neerolog.**) Schütz János, Anna, Károly és Sándor, — Csiki Dávid, Gergely, József és ennek gyermekei, néhai Csiki Anna: férjezett Tollas Karoly né gyermekei: Karoly és Teréz, — Kraft József és ennek gyermekei: Ottó, Adél férjezett Knausz Antalné, Sándor, Adám. Eliz. id. Panajott Sándor, Erzsébeth, Józela, férjezett Büch Józsefné és ennek gyermekei; — nehaj Panajott Mihály gyermekei: Sándor és Mihály fájdalommal jelentik szeretett nagybátyjuk Schütz József Kolozsvársz. k. városi polgár, cath. egyházmegyei tiszt. gondnok; nagy arany- s Ferencz József koronás érdemkeresztes és a pápai Sylvester rend lovagjának 1873 márc. 1-én esti 1/29 órakor, a haldokló szentségének ajtatos felvétele után, életének 87-ik évében végelgyengülés következtében történt gyászos kimúltát a boldogultnak élete fáradhatatlan munkásság, rokoni, polgártársai s ő nemes város közjavanak előmozdítására irányzott törekvések között folyt le. Nemes szíve, egy fiatal korában tett fogadalom teljesítéséül, áldásteljes emlékét biztosított magának azon jöltevé alapítvány által, melyet egy Kolozsvárt létesítendő cath. árvaházra végrendeletileg hagyományozott! Nyugodjék békében t Földi részei folyó hó 4-én d. u. 4 órakor fognak belordautozai sajtát házától a cath. anyaszentegyház szertartásai szerint a köztömetőben levő sírboltjában elhelyeztetni, — lelkeért pedig az engesztelő szent mise áldozat folyó hó 5-én fog a plébániai anyateplomban Istennek bemutatni. Kolozsvárt márczius 2. 1873.

A kolozsvári lóversenyek sorozata az 1873-ik évre.

Első nap: péntek, szeptember 26-án.

I. Kísérleti verseny. 1870-ben elletett lovak számára. Tavolság 1 mértföld. Teher 100 font, mére 5 fonttal több, félvére 5 fonttal kevesebb. Tét 10 arany, fele bánat; egy évvel verseny előtt bejelentve 3 arany. Indítványozó br. Wesselényi Bela. Elzárva 6 nevezéssel.

II. Hölgyek díja, tiszteletdíj. Minden Erdélyben elletett és felnevelt ló számára. Tavolság 1 1/2 mértföld Teher 3 évesre 125, 4 évesre 141, 5 évesre s idősbre 141 font, mére 3 fonttal, félvére még 10 fonttal több. Tét 50 ft, fele bánat. Urlovarok. Nevezés július 30-ka déli 12 óráig.

III. Allamdíj 300 darab arany. Futhat minden Erdélyben elletett és felnevelt kanca és mén. Tavolság 2 mértföld. Teher 3 évesre 95, 4 évesre 110, 5 évesre és idősbre 115 font, mére 3 fonttal több. Nem Erdélyben fogantatott, de anyjukkal behozott csikókra 3 fonttal több. Tét 100 ft, fele bánat; egy hóval a verseny előtt bejelentve 25 forint. A második ló a tét- és bánat-összeg felét nyeri. Nevezés július 20-ka déli 12 óráig.

IV. Paripa verseny. Tiszteletdíj, adja br. Wesselényi Bela. Futhat minden ló, mely ez évben idomár keze alatt nem volt. Tavolság 1 1/2 mértföld. Teher 3 évesre 115, 4 évesre 131, 5 év és idősbre 136 font. Telvére 7 fonttal, mére még 3 fonttal több, Erdélyben nevelt lovakra 10 fonttal több. Tét 20 ft, fele bánat. Urlovarok. Nevezés szeptember 1-ig.

V. Allamdíj 200 arany. Minden a magyar korona területbeli 3 éves mén és kanca számára. Tavolság 2 mértföld. Teher 105 font, mére 2 fonttal több, Erdélyben nevelt lovakra 5 fonttal kevesebb. Tét 100 ft, fele bánat. Tét- és bánat-összeg fele a második lóé. Nevezés július 20 déli 12 óráig.

(Vége következik.)

Nemzeti színház.

Hétfőn, márczius 3-án „A lowoodi árva.“ Dráma 4 felv. Birchpfeiffer S. A címzere-

pet Boér Emma művészi tőkéllyel személyesíté, s a közönség annyira megtetszélte, hogy nyílt jelenet közben többször kihívá. Kovács Gyuláné, ki ezuttal harmadszor lépett föl, Reed asszony szerepét adá. Kovács Gyula (Rochester) művészi játéka és érzelmes szavallatával köztetszést aratott, s többszöri kihívásban részesült. A kihívásokat soha sem érdemelte meg jobban, mint ezen este. Parragh, Szentgyörgyi, Körösiné és Fodor né szerepeiknek jól megfeleltek. Közönség szép számmal gyűlt egybe.

Kolozsvári piac. Egy pár szép ökör 420 ft. Egy pár közepes ökör 320 ft. Egy pár szép tehén 220 ft. Egy pár közepes tehén 190 ft. Marhahus fonça 23 kr. Borjuhás fonça 18 kr. Egy pár szép disznó 220 ft. Egy p. közepes 160 ft. Egy pár süldőmalacz 60 ft. Disznóhus fonça 26 kr. Szalonna, nyers mázsája 35 ft. Szalonna, száraz mázs. 48 ft. Szalonna füstölt fonça 48 kr. Fagygyu mázsája 24 ft. Zsir köz. kupája 1 ft. Zsir, hájszir kup. 1 ft 10 kr. Ludzsir kup. 1 ft 40 kr. Széna, szekere 15 ft. Szalma, szekere 11 ft. Fa, száraz hosszú öle 26 ft. Fa, száraz rövid öle 12 ft. Nyersfa szekere 6 ft. Egy pár pulyka 4 ft. Egy pár liba 2 ft 80 kr. Egy p. kappan 1 ft 40 kr. Egy p. csirke 50 kr. Tojás 5 db 10 kr. Deszka párja 1 ft — kr. Zsindely ezre 4 ft. 60 kr.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvéli 7 órakor, a délutáni 4 órai menet S. ebent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvéli 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deérről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabaly 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza 1-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézsig I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisebb állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíthatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mélt egészbe számíthatik.

Mint hogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további partfogásait is megnyerhetni.

Kolozsvárt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.
gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Márczius 3-ról. 1873 5% metaliques 71.65 nemzeti kölcsön 74.35. 1860-diki államkölcsön 104.75. Bankrészvények 983. H telrészvények 339.25. London 109.—. Ezüst 107.65 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.68 1/2

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 81.25. Temesi 79.—. Erdélyi 78.25. Horv. Szlavon

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

Berger színháza.

Szellem és kísértet jelenetekkel. Kedden 4-én és Szerdán mart. 5-én utolsó előadás az I. Cyclusban.

Csütörtökön mart. 6-án az új felállítás előkészületei miatt a színház zárva marad.

Pénteken márczius 7-én
első előadás a II. Cyclusban.

Pályázat.

A **Hidalmás** községében f. é. április 24-én megnyitandó állami elemi népiskolánál ideiglenesen rendszeresítendő **tanítói állomásra**, melyre 400 frt. évi fizetés, természetbeni lakás, és az iskola-kert hasznélvezete van összekötve, ezenel pályázat hirdetik.

Tannyelv magyar

A sajátkezüleg irt, -kellően felszerelt pályázó erkölcsi magaviseletét igazoló bizonyítvánnyal is ellátott folyamodványok a nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. ministeriumhoz ezimezve, folvó évi **mártius hó 30-ig** a kolozs-dobokamegyei tankerület felügyelőségéhez Kolozsvárra küldendők. Az ezen határidőn túl érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

Kelt Kolozsvárt, 1873 mártius 2-án.

A **kolozs-dobokamegyei tanfelügyelőség.**

Az osztrák

Industrial-bank

(ezelőtt Fürst Ede bankháza)

Bécs, Istvánér 1 sz.

november 6 tól kezdve

pénztárjegyeket

bocsát ki

100, 500, 1000, 5000 forintos részletekben 5%, 5 1/2%, 6%, 6 1/2% kamattal mellett 8 napi, 14 napi, 30 napi, 60 napi felmondással.

A forgalomban levő, fel nem mondott pénztárjegyek a fennebbi napról kezdve a magasabb kamatot élvezik. A kamatok a felmondásnál mindjárt előre felvehetőek, s a tőke visszafizetése az osztrák-magyar birodalom minden fővárosára utalványozható.

Az igazgató-tanács.

(Utánnyomat nem díjaztatik.)

741

1-8

(738)

720

Az

2-

eredeti Greifer-féle varrógépek

Wheeler és Wilson Mfg. Co.-tól New-Yorkban

5 évi írásbeli jótállás mellett,

teljesen felszerelve

mától kezdve

65 frt. o. értékben;

továbbá

eredeti Howe-féle varrógépek

szabók, cipészek és szíjgyártók számára

82 frt.

o. ért. árultatnak.

Teutsch J. B.-nél Segesvártt.

A valódi amerikai **Wheeler és Wilson**, valamint a valódi amerikai eredeti **Howe-varrógépek** egyedüli raktára.

Utánzott amerikai varrógépeket, úgynevezett „Systemákat” elvlog nem tartók.

Teutsch J. B. Segesvártt.

ALÁÍRÁSI FELHÍVÁS

az

EGYESÜLT ERDÉLYI TAKARÉKPÉNZTÁR

7,500 darab részvényére.

Engedélyezett a magas m. kir. kereskedelmi, ipar és földművelési miniszterium 1873. évi január 17-ről kelt 639. sz. leiratával.

Részvénytőke: egy millió frt. o. é. 10,000 db. részvényben 100 frtjával,

melyekből azonban csak 7,500 db. bocsátatik nyilvános aláírás alá.

A TÁRSULAT SZÉKHELYE KOLOSZVÁR.

Választmányi tagok.

Báró Bánffy Albert, nagybirtokos, a magyar földhitel-részvénytársaság választmányi tagja, a m. keleti vasút alelnöke stb. **elnök.**

Simon Elek, az ügyvédi egylet elnöke, — **alelnök.**

Wagner Frigyes, „Dietrich Sámuel” cég főnöke, a kolozsvári takarékpénztár vál. tagja stb. **alelnök.**

Gróf Eszterházy Kálmán, Kolozsmegye főispánja stb.

Finály Henrik, tanár, a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara elnöke stb.

Gámán Zsigmond, — a kolozsvári kereskedelmi és iparkamara titkára stb.

Haller Rezső h. ügyvéd.

Hintz György, ágost. h. v. plébános, a kolozsv. gazdasági egyesület vál. tagja stb.

Korbuly Bogdán, a hitelbank és zálogköcsön-társulat igazgatója.

Korbuly Gergely, a kolozsvári takarékpénztár igazgatója.

Tauffer Ferencz, a kolozsvári segély-pénztár igazgatója.

Gróf Szapáry Géza, országgyűlési képviselő, a fővárosi közmunka-tanács alelnöke, a „Peti bank” elnöke stb.

Cséry Lajos, országgyűlési képviselő, a hazai pesti első takarékpénztár választmányi tagja a „Pesti bank” felügyelő-tanácsosa

Brüll Miksa lovag, németalföldi főconsul, a hazai pesti első takarékpénztár választmányi tagja, nagykereskedő, „Munk Mór és társa” cég üzlettársa stb.

Adler Dávid, bankár.

E vállalat célja egy hatalmas, jelentékeny részvény-tőkével ellátott intézetet alakítani, — az alapszabályok 10. §. szerint az **egész országban fiókokat** létesíteni s e módon egyrészt az alapszabályokban megjelölt üzleteket életbe léptetni, másrészt pedig fiókjai felállításával általánosan élénkebb kereskedelmi összeköttetést létesíteni az ország számos helyein.

A részvény-tőke az alapszabályok 3. §. szerint — a **részvényesek elsőbbségi joga** **fentartása mellett** — még egyszer oly nagyra emelhető.

Kolozsvártt. mint az intézet székhelyén a vállalat alapítása — az egész országai fontos rendeltetése tekintetéből — osztatlan bizalommal üdvözöltetett és a választmányi testületbe az ország legtekintélyesebb polgárai léptek be.

Ezen körülmény, valamint az is, hogy az intézetnek, jelentékeny tőkéjével fiókjai üzlet tevékenységének és már **előre biztosított összeköttetése** által **több nagy intézettel a pesti piacon** terjedelmes hatásköre nyiland, jövedelmezőségének már előre is biztos kezeségeül szolgál.

Vége jövedelmezőségének biztosítékául szolgál az is, hogy nemesak a különféle hazai **takarékpénztárok részvényeinek értéke időről-időre folytonosan emelkedik**, de maga, a helybeli hatáskörrel bíró, erdélyi takarékpénztárok részvényei is annyira keresettek lettek, hogy azokat a kibocsátási névszerinti értéken jóval felül fizetik.

- ALÁÍRÁSI FELTÉTELEK:
1. Az aláírás **1873 március 6., 7., 8.** napján történik.
  2. Az aláírási ár 125 frt. o. é. részvényenként.
  3. Az aláírás alkalmával 30 frt. fizetendő kezeség gyanánt készpénz, pénztárjegyek vagy értékpapírokban. (Utóbbiak 10 % - el a napi árfolyam alatt.)
  4. Netaláni tulajdonság esetében lehető arányos leszállítás történik.
  5. Az aláírt részvények után esedékes darabok (a kezeség különbeni elvesztése mellett) további 25 frt. lefizetése mellett, megtörtént felszólítás után, azon helyen veendő át, hol az aláírás történt.

ALÁÍRÁSI HELYEK:

a) Magyarországon:

Pesten Hazai első takarékpénztár.
Pesti bank.

Arad Aradi kereskedelmi és iparbank.
Baja Bajai takarékpénztár.
Bonyhád Bonyhádi takarékpénztár.
Debreczen Debreczeni kereskedelmi és iparbank.
Eperjes Eperjesi takarékpénztár.
Eszék Eszék-Alsóvárosi takarékpénztár.
Győr Győri takarékpénztár.
Hódmező-Vásárhely Hódmező-Vásárhelyi takarékpénztár.
Kaposvár Somogy-kaposvári föld-, kereskedelmi és iparhiteltársulat.
Kassa Kassai takarékpénztár.
Kecskemét Kecskeméti takarékpénztár-egyesület.
Komárom Komáromi kereskedelmi, ipar és hitelintézet.
Köszeg Soproni leszámítoló-bank fiókja.
Miskolc Miskolci takarékpénztár.
Mohács Mohácsi
N.-Beeskerek, Torontáli takaré- és hitelbank.

N.-Várad Bihari kereskedelmi, ipar- és termény-hitelbank.
Nagy-várad takarékpénztár.
N.-Kikinda Nagy-kikindai takarékpénztár.
Nyitra Nyitrai takarékpénztár.
Nyiregyháza Nyiregyházi takarékpénztár-egyesület.
Pécs Pécsi takarékpénztár.
Pozsony Nyugat-magyarországi leszámítoló- és hitelbank.
Edl Tivadar
Szabadka Szabadkai takarékpénztár és népbank.
Székesfehérvár Székesfehérvári kereskedelmi bank.
Szathmár Szathmári takarékpénztár-egyesület.
Szeged Szegedi hitel és zálogintézet.
Sopron Soproni leszámítoló-bank.
Szolnok külső-szolnokmegyei takarékpénztár.
Temesvár Eisenstädter S. és társa.
Ungvár Ungvári népbank.
Veszprém Veszprémi hitelintézet.
Zágráb Horvát leszámítoló-bank.
Zenta Zentai takarékpénztár.

b) Erdélyben.

Bánffy-Hunyad takarékpénztár.
Bethlen
Beszterce segélypénztár.
Brassó Első erdélyi bank.
Csik-Szereda segélypénztár.
Deés
Károlyfehérvár takarékpénztár.
Kolozsvár kolozsvári segélypénztár.
Közép-erdélyi segélypénztár.
Kézdi-Vásárhely segélypénztár.
Maros-Vásárhely takarékpénztár.

Pesti bank.